

Divizní generál in memoriam Alois MACHAČÍK

* 26. 9. 1888 Loukov na Moravě

† 1. 6. 1943 Berlín - Plötzensee

V očích svých vrstevníků byl na slovo vzatý vojenský pedagog a skvělý velitel. Jeho znalosti dělostřelectva byly opravdu vynikající. Nadřazení generála Machačíka o něm říkali, že je „fanatikem svého řemesla“. Přesto (nebo právě proto) i jeho jméno vymizelo z „historie“ československé armády v období komunistického režimu...

Zkoušku dospělosti složil na gymnáziu ve Valašském Meziříčí v roce 1908 s prospěchem velmi dobrým. Odešel potom do Prahy, kde úspěšně absolvoval Právnickou fakultu University Karlovy a poté ještě složil historicko-právní státní zkoušku.

Avšak jeho další životní osudy poznamenala první světová válka. Již v srpnu 1914 byl praporečk v záloze Alois Machačík povolán do rakousko-uherské armády.

Službu nastoupil v pevnosti Přemyšlu jako velitel čety 12 cm kanonů. Později zastával funkci velitele 24 cm těžkých mozdíků, a to až do pádu přemyšlovské pevnosti.

23. března 1915 se dostal do ruského zajetí a vstoupil, v červnu 1916, do Srbské dobrovolnické divize v Oděse. Nejdříve působil jako subalterní důstojník u náhradního praporu, ale v září už byl zařazen u 8. pěšího pluku 2. dobrovolnické divize Srbů, Chorvatů a Slovinců. Koncem následujícího roku se s jednotkou dostal přes Archangelsk, Velkou Británii, Francii a Itálii na soluňskou frontu. Tam byl ustanoven velitelem 4. roty 1. praporu 2. královského srbského pěšího pluku „Kňaza Michala“, s nímž potom bojoval v Makedonii. O vánocích 1917 sice převzal velení čety u 2. baterie 3. královského srbského polního dělostřeleckého pluku, ale již 15. ledna 1918 se opět vydal na téměř tříměsíční cestu, neboť byl Českou národní radou v Paříži povolán na francouzskou frontu.

Poručík Machačík v Cognacu převzal četu u 5. roty 21. čs. střeleckého pluku a od dubna velel 7. rotě 22. střeleckého pluku. Během května byl s jednou četou pluku odeslán „na zkušenou“ do oblasti francouzské VI. armády 30. armádního sboru, k 6. a 7. rotě 410. pěšího pluku 151. pěší divize, a to v první linii na kanálu spojujícím Aisnu s Oisou u M. Lanilly a u obce Coursou.

Od června do srpna už působil ve válečném pásmu Attigny a Darney. Ale i potom zůstal na frontě jako velitel 7. roty, s níž se zúčastnil slavné bitvy u Vouziers. Brzy poté se stal zástupcem velitele 2. praporu 23. čs. střeleckého pluku, avšak v prosinci 1918 byl ustanoven velitelem prvního praporu.

Major Machačík se do vlasti vrátil 17. ledna 1919 a po dvouměsíčním působení v Praze odjel se svým praporem na Slovensko. Postupně byl nasazen v bojích v prostoru Čopu, Miškovce, Košic, Prešova a Sabinova. Na podzim byl jmenován velitelem pěšího pluku 67 a současně, až do května 1920, zastával funkci velitele bratislavského předmostí. Koncem roku 1919 se rozhodl zůstat v činné vojenské službě.

Bohaté válečné zkušenosti si doplnil pilným odborným studiem na francouzských vojenských školách pro dělostřelce - Fontainebleau a Metách. Velitel l'Ecole Militaire de l'Artillerie-Cours des officiers-élèves provenant de Polytechnique ve svém hodnocení podplukovníka Machačíka z 19. srpna 1922 uvedl:

„Velmi zdatný důstojník, mající vysoce vyvinutý smysl pro povinnost, svědomitý, pracovitý, inteligentní.

Velmi živě se zajímal o všechny části výcviku ve škole a také značně tím získal. Seznámil se dobře s našimi výcvikovými metodami a cvičebními řády našich zbraní.

Svým příkladem, svojí osobní energickou akcí působil na všechny čs. frekventanty učiliště. Značná část jimi získaných výsledků byla získána zásluhou pplk. Machačíka.

Zdokonalil se značně v jazyce francouzském. Rozumí velmi dobře, má však obtíže s tím, aby se rychle a správně vyjadřoval.

Velmi schopný řídit vojenský výcvik v některé důstojnické škole.“

Po osmiměsíční „zkušence“ u francouzského 61. polního dělostřeleckého pluku Métách se Machačík vrátil do školních lavic. Tentokrát jako posluchač v místním středisku pro studium dělostřelecké taktiky. Další zkušenosti získával po návratu do Československa - v červnu 1923 - u dělostřeleckého pluku 1 „Jana Žižky z Trocnova“ v Praze. Krátce po přeložení do kategorie důstojníků dělostřelce byl formálně přemístěn k dělostřeleckému pluku 107, avšak ve skutečnosti se stal velitelem střelecké školy dělostřeleckého učiliště v Olomouci. V listopadu 1925 povýšil na zástupce velitele učiliště pro dělostřelce a v únoru 1926 byl ustanoven prozatímním velitelem dělostřeleckého pluku 7. Avšak již v březnu byl povolán do kurzu pro velitele vojskových těles, jehož teoretickou část absolvoval v Praze, zatímco praktickou část vykonal v Plaveckém Podhradí na Slovensku.

Následující rok po úspěšném ukončení kurzu vyučoval taktiku dělostřelce v kurzu pro velitele vojskových těles a dnem 18. února 1928 byl ustanoven velitelem dělostřeleckého pluku 1 „Jana Žižky z Trocnova“ v Praze - Ruzyni a krátce poté, v květnu, byl povýšen do hodnosti plukovníka. V roce 1929 se opět vrátil do Olomouce, ovšem tentokrát jako velitel učiliště pro dělostřelce. Jakmile ukončil kurz pro vyšší velitele, byl 21. srpna 1931 ustanoven řádným učitelem taktiky dělostřelce v tomto kurzu.

Výrazem uznání bylo nejen jmenování do první generálské hodnosti 21. února 1933, ale také pochvalné uznání náčelníka hlavního štábu armádního generála Jana Syrového, které mu vyslovil za „svědomitou práci a velmi úspěšnou profesorskou činnost v kurzu pro vyšší velitele“. Na podzim 1933 totiž generál Machačík převzal velení 4. polní dělostřelecké brigády v Hradci Králové. Ještě v následujícím roce sice přednášel taktiku dělostřelce v kurzu pro vyšší velitele, ale poté až do konce své služby v československé armádě zastával velitelské funkce. Nejdříve byl pověřen zastupováním velitele 1. polní dělostřelecké brigády

a od října 1935 působil ve funkci velitele dělostřelectva I. sboru. Za vyhrrocené situace v září 1938 pak převzal polní velení 13. divize v Kolíně.

15. březen 1939 jím otrásl a jen jeho nejbližší věděli, že to byl ten nejhorší den jeho života. Avšak znovu se vzchopil díky svému krajně vyvinutému smyslu pro povinnost. Iniciativně začal organizovat odboj a podobně jako v minulosti se nebál odpovědnosti, kterou na sebe převzal. Věřil, že Němci válku prohrají. 12. ledna 1942 přijelo gestapo do Záběhova nad Labem, obsadilo jeho malý domek, zajistilo matku, manželku i dceru a čekalo...

I když byl varován, vrátil se jako voják, protože nechtěl obětovat rodinu. Gestapo velmi dobře vědělo, co a kde má hledat. Věci se skutečně našly, přesto generála zatím ponechali doma. Pět dní. Poté byl předvolán k výslechu do Petschkova paláce. Teprve na opakované prosby byla jeho manželce povolena návštěva. V lidské trosce, kterou přivedla stráž, jen těžko poznala svého muže. Bylo to jejich poslední shledání i rozloučení... Potom byly už jen dopisy. A tak jednoho dne 1943 dostala manželka dva dopisy. Generál, ač odsouzen k trestu smrti, napsal dopis plný optimismu a naděje, zatímco druhý začínal: „*Milá maminko! Dnes v 6 hodin budu popraven...*“

Tak nacistická justice zavraždila dalšího z čestných československých vojáků, člověka zlatého srdce a svědomitého vojáka republiky.

PhDr. Zdeněk Vališ